

Bezezbytku(ů) Convivium 2013

Předem se omlouvám všem ortodoxním tomistům, že budu něčemu takovému, jako je Convivium, přisuzovat tak vznešený pojem, jak je esence. Nechť to berou analogicky.

Esence je to, co určuje, čím dané jsoucno je. Tedy esence Convivia je to, co dělá Convivium Conviviem. Ptáme se na ní otázkou „Co je to?“ Esence jsoucna je do značné míry neuchopitelná. Proto se po ní ani pít nebude. Nicméně existuje cosi, čemu se říká atributy. Jsou to vlastnosti, které, má-li být jsoucno tím, čím je, mít musí. Vlastnosti přímo z esence vyplývající. A ty už uchopitelné jsou.

Conviviator maximus Marek Valášek

Kromě nich má dané jsoucno ještě akcidity, které vyjadřují vlastnosti, které dané jsoucno (zde Convivium) mít může, ale také nemusí. Takové akcidity odlišují jsoucna stejného druhu jedno od druhého, tedy například odlišují navzájem jednotlivé ročníky Convivia.

Pojďme si tedy probrat nejprve jednotlivé atributy Convivia a podívejme se, jak jim dostal jubilejní desátý ročník.

LETNÍ MEZINÁRODNÍ ŠKOLA DUCHOVNÍ HUDBY.

Letní byla. Nejen nominálně svým datem, ale i počasím, které nám přálo. Mezinárodnost letošního ročníku byla menší, ale byla. Jedna frekventantka ze Slovenska a jedna, zato početná rodina z Řezna. Duchovné hudby si účastníci již tradičně užili od rána do večera a škola to snad také byla. Tedy první atribut splněn.

ODEHRÁVÁ SE V DUCHOVNĚ ŽIVÉM MÍSTĚ.

Ano, cisterciácké opatství ve Vyšším Brodě zcela tento požadavek splňuje. I když se mniši po veřejně přístupných místech kláštera moc nepotulují. Mají svého ora (kompletní hodinky) i labora docela dost. Dny začínaly (pro zájemce) mší svatou a na jejich sklonku (pro nás,

kteří nevstávali denně v půl čtvrté nikoli na konci) kompletářem. Poprvé za historii Convivia se nám stalo, že kompletář nebyl „nás“, ke kterému jsme osazenstvo kláštera tu více a tu méně úspěšně zvali, ale „jejich“, ke kterému jsme se my tu více a tu méně úspěšně přidávali. Během Convivia jsme zažili mnišské sliby a hlavní pouť v klášterním chrámu. A zdá se, že ani my jsme svým částečně zbožným a částečně zcela světským ruchem a hlukem mniškou komunitu neobtěžovali, jak ostatně dokládá pozvání otce převora P. Justina pro další ročníky opět do Vyššího Brodu. Duchovno si tedy také můžeme úspěšně odškrtnout.

NADPRŮMĚRNĚ PESTRÁ PROGRAMOVÁ NABÍDKA.

Každý účastník měl denně příležitost i povinnost pracovat kromě ranního rozezpívání minimálně ve třech různých třídách. Ti, kteří se účastnili i individuální výuky, měli program ještě pestřejší. Při letošních značně restrigovaných finančních možnostech jsme toho mohli dosáhnout pouze tím, že lektoři učili dopoledne i odpoledne v různých třídách a do roztrhání těla. Přesto se mi nezдалo, že by si příliš našli.

PROŽITÍ TÝDNE CONVIVIA NIKOLI VEDLE SEBE, ALE POSPOLU.

Zažil jsem všechny ročníky. A naplnění tohoto atributu se ještě nikdy nezdařilo tak dokonale, jako letos. Bylo to přímo rodinné. Jednorodinné, jedna velká rodina. Jednak se mezi námi nenašel žádný nespokojenec a kverulát, jednak k tomu přispěla strava domácí, ale nejdůležitější podmínka, která k tomu přispěla, byla zamčená branka do našeho dvora. Ten dvůr a přilehlé budovy, ve kterých jsme bydleli, spali, vařili a jedli nás dokonale odizolovaly od vnějšího (v některých dnech značného) ruchu spojeného s Zemskou výstavou a vystavným Závišovým křížem a vytvořil podmínky opravdového domova. Takže jsme naplnili opravdu spíše ono „Ecce quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum“¹ než „Dum facis convivium, voca débiles ...“

Tož to byly atributy, kterým jsme dostáli. Nyní k akcidentům, k tomu, co bylo charakteristické právě pro toto Convivium.

1) Klášterní chrám Nanebevzetí Panny Marie (dedikace stejná, jako u všech cisterciáckých chrámů) je vybaven dvěma romantickými varhanami. Navíc oboje jsou ve vynikající formě, funkční, naladěné a navzájem sladěné. Tato unikátní situace celkem přímočaře určila i hudební program „hlavní“ conviviální mše, která se netradičně odehrála nikoli až v neděli, ale na při poutní slavnosti ve čtvrtek: C. M. Widor: Messe 2 Choeurs et 2 Orgues Op. 36, kterého se dirigenti, varhaníci i frekventanti s chutí zmocnili. Navíc valná část varhanní výuky i ranní rozezpívání mohly probíhat přímo na kůru.

2) Hudebně-pedagogická náplň toho kterého ročníku Convivia je zcela v rukou conviviatora maxima, kteréžto funkce se pro letošek ujal Marek Valášek. V duchu své intence vzdělávání chrámových hudebníků proto koncipoval program více prakticky a pragmatičtěji. Na letošním (formátově „malém“) Conviviu se proto neobjevili hudební lahůdky jako anglické/polské/francouzské ... baroko nebo pravoslavná hudba, ale bylo složeno z pokrmů relativně běžného kůrového repertoáru zkušených chrámových sborů. S tím, že téměř vše, co frekventanti dostali do rukou a co buď v jednotlivých třídách opravdu nacvičili či čeho se jen tak letmo dotkli, mohou použít ve svých domovských tělesech. Naskytá se otázka – je to dobře, nebo špatně? Jistě, pro některé bylo tím pádem letošní Convivium méně atraktivní. Na druhé straně pro jiné (a pro jejich domovské farnosti a soubory) bylo zase užitečnější.

¹ Inspirován tridentskou liturgií překládám doslovně „Hle, jak je dobré a milé, když bratři bydlí pospolu“.

Frekventantky

Pánové choralisti

Kuchaři

S hudbou liturgického roku i hudebními lahůdkami nás seznamoval
František Macek jun.

Z těch, kteří se přihlásili si na toto letošní specifikum nikdo nestěžoval.

3) Po letech početního skomírání conviviální varhanní třídy se přihlásilo dostatečné množství varhaníků. Patrně proto, že jsme nabídli i začátečnickou úroveň výuky a získali jako Lektora Mirka Pšeničku, jehož výuka a péče o duchovní hudbu je v pražské arcidiecézi a plzeňské diecézi dostatečně proslulá. Takže jsme přežili i neúčast pozvaného Davida di Fiore, který musel s lítostí odřít letošní účast kvůli svému zranění.

4) Téměř každé Convivium zkoušíme něco nového. Vloni to byl výpad na Slovensko a nácvik mše společný pro všechny účastníky, což se obojí osvědčilo. Letos to byla třída liturgické kytary pod vedením multikordisty Tomáše Najbrta. K té nic nenapišu, nedostal jsem se tam, z kuchyně se nedalo jen tak utrhnout. Ale ani lektor, ani nikdo z frekventantů mi za ten pokus nepřišel vynadat. Jeho účast předznamenala i koncert Convivia, kde společně s Járrou Konečným (Musica da Chiesa) zahráli na všechno možné a rovněž to přivezené vše možné nechali frekventantům náležitě osahat a ozkoušet.

5) Protože jsme jako Společnost pro duchovní hudbu přišli o příjmy naší

společnosti Psalterium u sv. Mikuláše a nepodařilo se nám získat dostatečnou finanční podporu z jiných zdrojů, museli jsme se pokusit ufinancovat Convivium z toho, co od frekventantů vybereme. Bylo zřejmé, že bez nepřijatelného zásadního zvýšení celkové částky požadované na zájemcích toho lze dosáhnout jen v případě velmi příznivé ceny za ubytování a nájem a při zajištění stravování vlastními silami. Což obojí se při vstřícnosti vyšebrodských cisterciáků a shovívavosti frekventantů (ubytování opravdu nebyl žádný interhotel) podařilo.

6) Tridentská liturgie.

Všechny conviviální bohoslužby byly slouženy v mimořádném (tridentském) ritu s občasnými cisterciáckými výjimkami a zvláštnostmi (například úvodní mše nebyla „z neděle“, ale ze svátku *Susceptionis S. Coronae* (Obdržení svatě (trnové) koruny, jakási obdoba Nalezení svatého kříže). Pro pár účastníků kursů to byla běžná praxe, pro pár velké lákadlo a pro většinu ostatních zajímavá a nenásilná příležitost, jak se s touto formou liturgie (často poprvé v životě) seznámit. K třenicím a rozbrojům nedocházelo, jeden večer vznikla spontánní diskusní skupinka, které jsem se nezúčastnil, takže nevím, k čemu se dobrala. Nicméně žádný požadavek na to, aby bylo příští rok Convivium přeneseno zase někam, kde se mší normálně, se ke mně nedonesl.

7) Přežili jsme dvojvrcholovou dramaturgii.

To je něco, před čím všichni teoretici i praktici varují. Pokud nastane vyvrcholení příliš brzy, ke konci se už jen čeká, kdy bude konec. Obtížně se sbírají síly. Nicméně liturgický kalendář byl neúprosný – poutní slavnost byla ve čtvrtek. Oslavili jsme ji již zmíněnou dvojsborovou a dvojvarhanní Widorovou mší, svíčkovou na smetaně k obědu, volným odpolednem, kteří někteří využili k vodáckým zážitkům na Vltavě a vystoupení folkové skupiny Šporny po večeri. U těch, kteří na jejich vystoupe-

Oddychový rekreační večer se skupinou Šporny

Musica da Chiesa – koncert a po koncertě

ní přišli, sklídily úspěch. Příšedších bylo méně, než jsem očekával, ale přičítám to velmi fyzicky náročnému programu dne, po kterém toho měli mnozí plné zuby. Ale fakt, že v pátek se už opět pracovalo pilně a naplno, svědčí o velkém nasazení a zájmu frekventantů se opravdu něco naučit.

No a teď bych se chtěl konečně dostat k vysvětlení toho podivného názvu článku. A bude to něco jako svědectví. Třikrát v životě jsem byl svědkem události, kterou v rámci svých zkušeností a znalostí statistické pravděpodobnosti si nedokážu

Třidu liturgické kytary vedl Tomáš Najbrt vysvětlit jinak, než jako přímé Boží působení. Poprvé to bylo, když jsem v devadesátých letech sháněl v době chřipkové epidemie muzikanty na Rybovku v Chuchli a přes všechnu snahu jsem nesehnal druhého hráče do druhých houslí. Tak jsem si řekl „Pánu Bohu poručeno“ a risknul jsem to. A před kostelem pak stál úplně cizí chlap s houslema a říkal, že je sice z Pardubic, že se ale doslechl o tom, že tu hrajeme Rybovku a jestli by si s námi mohl zahrát. Ale že umí jen druhé housle. Druhý případ byl, když jsme sháněli zpěváky na národní pouť do Říma. Potřebovali jsme po šesti do každého hlasu. Oslovili jsme každého a přihlásilo se 6 sopránů, 6 altů, 6 tenorů a 6 basů, všechno vynikající zpěváci a všichni jeli (viz Psalterium folia 4/2010, str. 6). Třetí případ se udál na letošním Conviviu v kuchyni. Nevím, jaké zkušenosti máte s vařením pro více lidí (třeba na táborech), ale je prakticky nemožné uvařit pro 80 lidí tak, aby se všichni najedli dosyta a nic nezbylo. A když tohle nastane 8 dní po sobě, neexistuje přirozené vysvětlení. Můžete v tom vidět náhodu. I Pánu Ježíši neuvěřili všichni, kdo pojedli zázračně rozmnožených chlebů (*Non enim intellexerant de panibus, sed erat cor illorum obcaecatum.*

Conviviátor Mirek Pšenička (varhany) a osvědčená hlasová poradkyně Verunka Höslová

Mk 6,52), ale pro mě je to jasné. Bylo to Convivium, které vyšlo bezzbytků. A komu by i tohle bylo málo, tak výdaje na letošní Convivium byly 287 tisíc, a právě tolik tisíc jsme na Convivium vybrali. Bezzbytku.

Komu poděkovat? V první řadě Bohu, potom vyšebrodským cisterciákům, zejména P. Justinovi OCist, Markétě a Lukášovi Krutským, lektorům Standovi

Předotovi, Františkovi Mackovi, Mirkovi Pšeničkovi, Verunce Höslové, Tomáši Najbrtovi, realizačnímu týmu Štěpánce a Svatce Kubovým, Jakubovi Míkovi, Vítovi Procházkovi a Jitce Kocůrkové, conviviátorovi maximovi Markovi Valáškově, souborům Musica da Chiesa a Šporny, autoru fotografií Jurovi Rohelovi a všem dělným a milým frekventantům, bez kterých by to nebylo ono.

Jiří Kub

Provedení Widorovy mše – velký sbor na kůru a malý sbor v chóru.